

Інформація

Н.А. Мікула

Обговорення Національної доповіді «Сучасний стан та перспективи розвитку транскордонного співробітництва в Україні»

7 вересня 2010 р. у приміщенні Інституту регіональних досліджень НАН України (м. Львів) відбувся круглий стіл з обговорення питання «Сучасний стан та перспективи розвитку транскордонного та міжмуніципального співробітництва в Україні», організований у співробітництві з Програмою Ради Європи «Зміцнення місцевої демократії та сприяння реформам місцевого самоврядування в Україні», Державним Фондом сприяння місцевому самоврядуванню в Україні, Проектом Німецького Бюро технічного співробітництва (GTZ) «Покращання муніципальних послуг», неурядовою громадською організацією «Центр», делегацією України в Конгресі місцевих та регіональних влад Ради Європи.

У заході взяли участь керівник Програми Ради Європи «Зміцнення місцевої демократії та сприяння реформам місцевого самоврядування в Україні» *В'ячеслав Толкованов*, член Європейського Комітету з питань місцевої та регіональної демократії Ради Європи, начальник відділу Державного Фонду сприяння місцевому самоврядуванню в Україні – секретар делегації України в Конгресі місцевих і регіональних влад Ради Європи *Андрій Гук*, співдиректор Програми сприяння Парламентові України *Едуард Рахімкулов*, доктор економічних наук, професор, співголова робочої групи з питань підготовки проекту Національної доповіді «Сучасний стан та перспективи розвитку транскордонного співробітництва в Україні» *Надія Мікула*, керівники органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, представники громадських організацій, науковці, експерти з питань транскордонного та міжмуніципального співробітництва.

Основними завданнями заходу було:

- Представлення та обговорення проекту Національної доповіді «Сучасний стан та перспективи розвитку транскордонного співробітництва в Україні».
- Обговорення інституційних та правових передумов розвитку транскордонного та міжмуніципального співробітництва в Україні з урахуванням рекомендацій Ради Європи.
- Презентація кращих вітчизняних та європейських практик щодо розвитку міжмуніципального співробітництва.
- Представлення інструментарію Ради Європи щодо розвитку міжмуніципального співробітництва.

У обговоренні взяли участь: д.е.н., проф. *І.М. Школа*, який висловив побажання у Національній доповіді звернути більшу увагу на інші, інноваційні форми транскордонного співробітництва, а саме: транскордонні промислові

© *Н.А. Мікула*, 2010.

парки, транскордонні партнерства, безмитні і вільні економічні зони тощо. Д.е.н., проф. *А.І. Мокій* запропонував більш чітко визначити структурно-функціональні складові транскордонного співробітництва та моделі, зокрема інноваційно-інвестиційну модель транскордонного співробітництва. Д.г.н., проф. *С.М. Писаренко*, підтримуючи основні положення Доповіді, вказала на відсутність інформації щодо стану та тенденцій розвитку прикордонної інфраструктури, погіршення візового режиму з сусідніми країнами, що гальмує ефективний розвиток транскордонного співробітництва. Представник органів місцевого самоврядування, голова Старосамбірської районної ради, керівник Національного представництва Міжрегіональної Асоціації «Карпатського Єврорегіону» *В.І. Горбовий* звернув увагу на необхідність висвітлення не лише проблем транскордонного співробітництва, а й на те, як, що і коли потрібно робити. Заступник директора ІРД НАН України, ст.н.с., к.ф.-м.н. *В.В. Демченко* наголосив, що транскордонні кластери повинні формуватися в рамках загальної кластерної політики в Україні. В дискусії взяли також участь: старший науковий співробітник, к.е.н. *П.В. Жук*, виконавчий директор Асоціації органів місцевого самоврядування «Єврорегіон Карпати-Україна» *Г.В. Литвин*, докторант ІРД НАН України, к.е.н. *Є.Є. Матвеев*, співробітник Регіональної філії Інституту стратегічних досліджень у м. Львові *Ю.В. Мігущенко*, заслужений архітектор України *І.М. Олійник*, завідувач відділу, д.е.н. *У.Я. Садова*, завідувач відділу, к.е.н. *С.Л. Шульц*, к.е.н., ст.н.с. *І.З. Сторонянська*, які звернули увагу на необхідність доповнення окремих підрозділів Національної доповіді матеріалами щодо оцінки тенденцій розвитку транскордонного співробітництва з урахуванням екосистемного, структурно-функціонального та секторального методологічних підходів, позитивними прикладами розбудови спільної інфраструктури, у т.ч. університетів, активізації участі бізнесу в реалізації проектів транскордонного співробітництва тощо.

За результатами обговорення була прийнята резолюція, в якій:

- *зазначено*, що розширення Європейського Союзу, вступ України до СОТ, світова економічна криза, інші процеси глобалізації мають суттєвий вплив на соціально-економічний розвиток українських регіонів. У своїй сукупності ці зовнішні виклики і внутрішні проблеми спричиняють різку диференціацію українських регіонів, насамперед прикордонних, в першу чергу за інтегральним показником, яким є показник рівня людського розвитку. Така диференціація спричиняє соціальну напруженість і веде до наростання відчуженості між громадами та регіонами, що становить загрозу національній безпеці української держави. Важливим кроком для виходу з такого становища є використання потенціалу транскордонного співробітництва як інноваційного інструменту державної регіональної політики;
- *наголошено*, що 19 із 25 регіонів України є прикордонними, а їх сукупна площа становить близько 77% усієї території держави. На сьогодні на території України діють 7 єврорегіонів, а саме: «Буг» (Україна, Польща, Білорусь), «Карпатський єврорегіон» (Україна, Польща, Словаччина, Угорщина, Румунія), «Нижній Дунай» (Україна, Молдова, Румунія), «Верхній Прут» (Україна, Молдова, Румунія), «Дніпро» (Україна, Росія, Білорусь),

«Слобожанщина» (Україна, Росія) та «Ярославна» (Україна, Росія). У 2008 р. за ініціативою Ради Європи було утворено Чорноморський єврорегіон. Із створенням єврорегіону «Донбас» (Україна, Росія) буде завершено процес інституціоналізації транскордонного співробітництва у вигляді єврорегіонів по всьому периметру державного кордону України;

- *підкреслено*, що з боку Європейського Союзу та Ради Європи здійснюються планомірні заходи для створення «Європи без роз'єднуючих кордонів», забезпечення «територіального вирівнювання» між регіонами з метою зменшення диспропорцій у їх розвитку. Водночас Україна ще не повною мірою використовує потенціал транскордонного співробітництва, яке мало б забезпечити сталий розвиток та конкурентоспроможність прикордонних регіонів;
- *висловлено подяку* Інституту регіональних досліджень НАН України, Програмі Ради Європи «Посилення місцевої демократії та сприяння реформам місцевого самоврядування в Україні», Державному Фонду сприяння місцевому самоврядуванню в Україні, Німецькому Бюро технічного співробітництва (GTZ), делегації України в Конгресі місцевих і регіональних влад Ради Європи за організацію згаданого заходу.

У зв'язку з цим та враховуючи результати дискусії засідання круглого столу, ухвалили *рекомендувати* органам виконавчої влади України, зокрема Міністерству регіонального розвитку та будівництва:

1. Схвалити проект Національної доповіді «Про розвиток транскордонного співробітництва в Україні», підготовлений Державним Фондом сприяння місцевому самоврядуванню в Україні за участю Інституту регіональних досліджень НАН України (м. Львів) та Програми Ради Європи «Посилення місцевої демократії та сприяння реформам місцевого самоврядування в Україні», а також розглянути цей документ на засіданні Ради регіонів при Президентові України.
2. Започаткувати практику щорічних доповідей з питань транскордонного співробітництва з метою висвітлення актуальних проблем розвитку транскордонного співробітництва та шляхів їх розв'язання.
3. Завершити процес підготовки до ратифікації Україною третього додаткового протоколу до Європейської Конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними владами або громадами з метою створення єдиних (уніфікованих) правових рамок для створення та функціонування єврорегіонів.
4. Забезпечити подальший розвиток національного законодавства з питань транскордонного співробітництва на основі принципів субсидіарності та публічно-приватного партнерства (зокрема, в контексті реалізації реформи місцевого самоврядування в Україні).
5. З метою забезпечення державної підтримки розвитку транскордонного співробітництва запровадити субвенцію державного бюджету місцевим бюджетам щодо підтримки проектів транскордонного співробітництва.
6. Завершити процес утворення єврорегіонів по всьому периметру державного кордону України та надати практичну допомогу щодо зміцнення їх інституційної спроможності та фінансової підтримки, зокрема з питань реалізації проектів та програм транскордонного співробітництва.

7. Забезпечити посилення координації в реалізації політики транскордонного співробітництва на національному та регіональному рівнях.
8. Сприяти становленню стабільної інституційної структури взаємовідносин між суб'єктами транскордонного співробітництва, зокрема шляхом сприяння подальшій діяльності Асамблеї прикордонних регіонів та єврорегіонів, а також Консультативно-дорадчої ради з питань транскордонного співробітництва при Міністерстві регіонального розвитку та будівництва.
9. З метою розвитку інноваційних інструментів транскордонного співробітництва ухвалити Національну Стратегію формування та розвитку транскордонних кластерів, підготовлену Міністерством регіонального розвитку та будівництва України у співробітництві з НАН України та іншими партнерськими організаціями.
10. Вивчити можливості щодо більш комплексної інформаційної та консультативно-методологічної підтримки розвитку транскордонного співробітництва, зокрема шляхом впровадження нових інформаційних технологій у транскордонному співробітництві.
11. Забезпечити підготовку державної Стратегії кадрового забезпечення транскордонного співробітництва, яка має бути реалізована з урахуванням положень Національної Стратегії підготовки та перепідготовки службовців органів місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад.
12. Продовжити співробітництво з Радою Європи, ЄС, Асамблеєю європейських прикордонних регіонів, іншими європейськими організаціями, які займаються питаннями транскордонного співробітництва, з метою забезпечення інтеграції українських регіонів у загальноєвропейський простір, вивчення та впровадження кращих європейських практик у галузі транскордонного співробітництва.
13. Забезпечити повніше інформування суб'єктів транскордонного співробітництва, широкого кола громадян України про основні пріоритети державної політики в галузі транскордонного співробітництва, заходи їх реалізації, а також популяризацію кращих європейських та українських практик у галузі транскордонного співробітництва.
14. Забезпечити створення та розвиток загальнонаціональної бази даних з питань розвитку транскордонного співробітництва.
15. Забезпечити в рамках реалізації державної політики транскордонного співробітництва та розвитку єврорегіонів впровадження стандартів доброго врядування на місцевому і регіональному рівнях, формування інститутів громадянського суспільства, розвиток демократії у транскордонних просторах за участю регіонів України.

Надійшло 30.09.2010 р.